

Sosyal Medya ve Eğitim İlişkisi Bağlamında Fenomen Öğretmenler Üzerine Bir İnceleme*

A Study on Phenomenal Teachers within the Context of the Relationship between Social Media and Education

Emre Sönmez, Zeynep Esmeray, Gülsenem Şahin, Ecem Yüksel

Yazar Bilgileri

Emre Sönmez

Doç. Dr., Gazi Üniversitesi,
Eğitim Bilimleri Bölümü,
emresonmez@gazi.edu.tr

Zeynep Esmeray

Yüksek Lisans Öğrencisi, Gazi
Üniversitesi, Eğitim Bilimleri,
zeynep.esmeray233@gmail.com

Gülsenem Şahin

Bağımsız Araştırmacı,
gulsenem.ssahin@gmail.com

Ecem Yüksel

Bağımsız Araştırmacı, Adalet
Bakanlığı,
ecem.y1997@hotmail.com

ÖZ

Bu çalışma, fenomen öğretmenlik olgusunu derinlemesine ve ayrıntılı bir şekilde incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışma, nitel bir araştırma olup fenomenoloji desenindedir. Araştırmada ölçüt örnekleme yöntemine göre belirlenmiş dört çalışma grubunda toplam 19 katılımcı bulunmaktadır. Bu çalışma grupları; “fenomen öğretmenler”, “eğitim fakültesi akademisyenleri”, “okul yöneticileri” ve “öğretmenler”dir. Araştırmacılar veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu geliştirmiştir. Verilerin analizinde tematik içerik analizi kullanılmıştır. Araştırma, fenomen öğretmenler hakkında kapsamlı bir bakış açısı sunmaktadır. Araştırmada fenomen öğretmenlerin kişisel, sosyal, eğitsel ve ekonomik sebeplerle eğitim içeriklerini paylaştıkları sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca fenomen öğretmenlerin bu paylaşımlarının öğrenci öğrenmesi üzerinde olumlu ve olumsuz bazı etkileri olabileceği belirtilmiştir. Dolayısıyla fenomen öğretmenler, okul yöneticileri, öğretmenler ve akademisyenler ile yapılan görüşmeler neticesinde fenomen öğretmenlerin Türk Millî Eğitim Sisteminin genel amaç ve hedefleri doğrultusunda ahlaki, didaktik ve eğitsel yönünün geliştirilmesi gerekliliği vurgulanmıştır. Ek olarak çalışma sosyal medyada eğitim içeriklerinin ve fenomen öğretmenlerin çocuk haklarına ve öğrenme sürecine uygun paylaşım yapmalarına ilişkin ihtiyacı ortaya koymaktadır.

Makale Bilgileri

Anahtar Kelimeler

Sosyal medya
Fenomen öğretmenler
Fenomenoloji deseni

Keywords

Social media
Phenomenal teachers
Phenomenological design

Makale Geçmişi

Geliş: 17.01.2025
Kabul: 13.04.2025

ABSTRACT

This study aims to examine the phenomenon of phenomenal teaching in-depth and in detail. The study is qualitative research and has a phenomenology design. The study had 19 participants in four groups, determined based on the criterion sampling method. These study groups were "phenomenal teachers," "faculty members in faculties of education," "school administrators," and "teachers." The researchers developed a semi-structured interview form as a data collection tool. Thematic content analysis was used to analyze the data. The research provided a comprehensive perspective on the phenomenal teachers. In the study, it was concluded that phenomenal teachers share educational content for personal, social, educational, and economic reasons. It was also stated that these shares of phenomenal teachers may have positive and negative effects on student learning. Therefore, as a result of the interviews with phenomenal teachers, school administrators, teachers, and faculty members, it was emphasized that the moral, didactic, and educational aspects of phenomenal teachers should be developed in line with the general aims and objectives of the Turkish National Educational System. In addition, the study revealed the need for educational content and the phenomenal teachers sharing educational content on social media by children's rights and the learning process.

* Bu çalışma, 16 Kasım 2022 yılında TÜBİTAK 2209-A projesi kapsamında desteklenmeye hak kazanmış olup 20 Nisan 2023 tarihinde 16. Uluslararası Eğitim Yönetimi Kongresinde bildiri olarak sunulmuştur.

Makale Türü

Araştırma

Önerilen Atıf

Sönmez, E., Esmeray, Z., Şahin, G., & Yüksel, E. (2025). Sosyal medya ve eğitim ilişkisi bağlamında fenomen öğretmenler üzerine bir inceleme. *TEBD*, 23(1), 1007-1031. <https://doi.org/10.37217/tebd.1622297>

Giriş

21. yüzyılda gelişen ve değişen internet tabanlı teknolojiler insan yaşamını pek çok anlamda kolaylaştırmıştır. Bu kolaylıklar; iletişim ve etkileşim kurmakta, deneyim kazanmakta, hızlı ve pratik bir şekilde bilgi sahibi olmakta karşımıza çıkan önemli fırsatlardır. Gelişen bu teknolojiler eğitsel, profesyonel, ticari ve sosyal çevrim içi ağlar olarak varlığını ortaya koymuştur. 21. yüzyıl teknolojisinin beraberinde getirdiği çevrim içi ağlar aracılığıyla bireyler sanal ortamda sosyal ilişkilerini geliştirmekte ve üyesi olduğu toplulukla kolayca etkileşim kurmaktadır (Ekici ve Kıyıcı, 2012). Öztürk ve Talas'a (2015) göre internetin ortaya çıkmasıyla birlikte enformasyon teknolojilerinde günlük hayatı etkileyen değişimler yaşanmıştır. İnsan ilişkilerinin temelini oluşturan yüz yüze iletişim yerini teknolojinin getirdiği yeni iletişim şekillerine bırakmıştır. Bu iletişim şekillerinin odağında "sosyal medya" yer almaktadır.

Sosyal medya ağları hizmet sunduğu kitleye zengin bir etkileşim ortamı sunar (Çam ve İşman, 2013). Bu açıdan bakıldığında internet ağları ve sosyal medyanın günlük yaşantımızın olmazsa olmazı haline geldiğini söylemek mümkündür (Gülbahar vd.'den aktaran Demir, 2018). İçerik biçimi, kullanım amacı ve kullanıcı sayısı birbirinden farklı olan pek çok sosyal ağ mevcuttur. Bu ağların en popülerleri olan X, Facebook ve Instagram gibi sosyal medya araçları hem kişisel hem de sosyal durumları çevrim içi olarak kitlelerle paylaşma imkânı sunar. Paylaşım sayısı ve sıklığı kullanıcının tercihinin bırakılmıştır (Roy ve Chakraborty, 2015'ten aktaran Demir, 2018). Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK, 2024a) tarafından gerçekleştirilen Hanehalkı Bilişim Teknolojileri (BT) Kullanım Araştırması'na göre, 16-74 yaş grubundaki bireylerde internet kullanım oranı %88,8 düzeyindedir. Bireylerin en fazla kullandıkları sosyal medya ve mesajlaşma uygulamaları %86,2 ile WhatsApp, %71,3 ile YouTube ve %65,4 ile Instagram olmuştur. Buna ek olarak TÜİK'in (2024b) gerçekleştirdiği Çocuklarda Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması'na göre, 6-15 yaş grubundaki çocuklarda internet kullanımı 2021 yılında %82,7 iken 2024 yılında %91,3 olmuştur. Bu araştırmaya göre çocuklarda sosyal medya kullanım oranı %66,1 olarak tespit edilmiştir. Çocukların en fazla kullandıkları sosyal medya platformu, %96,3 ile YouTube olurken bunu sırasıyla, %41,5 ile Instagram, %26,2 ile TikTok, %21,4 ile Snapchat, %13,6 ile Pinterest, %9,5 ile Facebook ve %4,9 ile X izlemiştir. Araştırmalar sosyal medyanın günlük yaşantımıza büyük ölçüde yerleştiğini kanıtlar niteliktedir (Duran ve Bayar, 2020).

Sosyal medyanın insanlara geleneksel yöntemlerin dışında iletişim kurma, duygu ve düşüncelerini paylaşma, insanları etkileme imkânı sunan önemli bir alan olduğu ifade edilebilir. Bu etkiler sadece insan ilişkileri ve iletişimde değil eğitim alanında da kendisini göstermektedir. Sosyal ağların 1990'ların sonlarında ortaya çıkışı ve devamında popülaritesi, eğitimcilerin öğrenmede "etkileşimi, iş birliğini ve katkıyı teşvik etmesine" yardımcı olmuştur (Szeto vd., 2016). Araştırmalar eğitimde sosyal ağların kullanımının öğretmen-öğrenci ilişkisinin iyileştirilmesi (Froment vd., 2017),

öğretmen ve öğrenci arasındaki hiyerarşik sınırların esnetilmesi (Rambe ve Ng'ambi, 2014) ve öğrencilerin katılımını, motivasyonunu ve memnuniyetini artırdığını göstermektedir (Imlawi vd., 2015). Buradan yola çıkarak öğretmenlerin öğrencilerle olan iletişimini artırmak, öğrencilerin dikkatini çekmek, klasikleşmiş eğitim metotlarının dışına çıkmak, sınıf ortamında geleneksel yöntemlerle kısıtlı zamanda yapılan bilgi alışverişini daha geniş zamanda ve dikkat çekici biçimlerde yapmak amacıyla eğitim ortamlarında sosyal medya ağlarının kullanıldığı ileri sürülebilir.

Sosyal medyanın eğitim hayatında yer alması Facebook ile başlarken günümüzde X, Youtube, Instagram gibi platformlarda devam etmektedir. Bu platformlar öğrenci ve öğretmenlere ders içerikli video, görsel, ses ve metin dosyaları paylaşma imkânı sunmaktadır. Burada üzerinde durulması gereken durum, sosyal medyanın eğitim ortamlarında hangi amaçla kullanıldığıdır. Öğrencilerin çoğunluğu sosyal medyayı sosyal ilişkiler kurmak amacıyla kullanırken bazı öğrencilerin de sosyal medyayı akademik başarılarına katkı sağlamak amacıyla kullandığı söylenebilir (Helou vd., 2012). Ayrıca sosyal medya eğitim faaliyetlerinin sınıf dışına aktarılmasını, sınıf ve okul dışında öğrenme süreçlerinin desteklenmesini sağlamada önemli bir rol üstlenmektedir. Bu yönüyle sınıf dışında da öğretmen-öğrenci etkileşimine imkân sunan sosyal medya; öğrencilerin çalışmalarına dönüt alma ve bu dönütler aracılığı ile çalışmalarını daha erken ve daha hızlı biçimde düzenleme fırsatı tanımaktadır. Bu yönüyle sosyal medya, öğrencilerin eğitim ortamı dışında öğrenme süreçlerine katılımını ve öğretmen ile iletişimi desteklemektedir. Bu bağlamda sosyal medya aracılığı ile gerçekleşen sınıf dışı etkileşimin öğrencinin özgüvenini arttırıp stresini azaltarak öğrenci öğrenmesine olumlu yönde katkı sağladığı söylenebilir (Kamnoetsin, 2014).

Kıcı ve Dilmen (2014) çeşitli sosyal medya platformlarının eğitim alanında kullanımının öğrencilerde problem çözme ve iş birlikli öğrenme gibi becerileri geliştirebileceğini vurgulamıştır. Özer'in (2019) yaptığı çalışmada öğrencilerin büyük çoğunluğu, eğitimde sosyal medya kullanımını desteklediğini ve sosyal medyanın eğitim sürecinde verimliliği arttırdığını ifade etmektedir. Konuk ve Günütaş'a (2019) göre sosyal medyaya sayesinde geniş halk kitlelerine ulaşmak, bilgi aktarımında bulunmak ve istedik öğrenmeyi gündelik hayata taşımak mümkün olmaktadır. Mesafelerin problem olmaktan çıkarak bilginin daha kısa sürede daha kolay biçimde yaygınlaşması eğitimde olumlu bir ilerlemedir. Ancak bu durum, bazı olumsuzlukları da gündeme getirmektedir. Birleşmiş Milletler Uluslararası Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF) 2018 yılında yayımlamış olduğu bildiride bu durumu verilerle sunmuştur. Bu verilere göre, tüm dünyada her gün 175 binden fazla çocuk internet ortamında bulunmaktadır. Dijital erişim yararlar ve fırsatlar sunarken aynı zamanda zararlı içerikler, siber zorbalık ve istismar gibi birçok riskli öğeyi de içinde barındırır. Bu sebeple sosyal medyada eğitim içerikli yapılan paylaşımların amacına ve öğrenci gelişimine uygun olması gerekmektedir (UNICEF, 2018).

Çin’de 2019 yılında başlayan, 2020 yılının ilk çeyreğinde Türkiye’de de etkisini gösteren Covid-19 salgını uzaktan eğitimin örgün eğitimde de kullanılmasını zorunlu kılmıştır. Türkiye’de okullarda teknoloji kullanımının yaygınlaştırılması amacı ile 2011 yılında oluşturulan Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi (FATİH) projesi, geliştirilen Eğitim Bilişim Ağı (EBA) platformu ve e-içerik aracılığı ile salgın döneminde öğretmen ve öğrencilere ciddi ölçüde destek sağlanmıştır. 2020 yılında salgının getirdiği uzaktan eğitim mecburiyeti ile kullanımı artan EBA; ilköğretim ve ortaöğretim kademelerine göre farklı kanallar ve yayınlar oluşturarak öğretmen ve öğrencilerin doğru ve güvenilir e-içeriklere ulaşma fırsatı sunmuştur (Türker ve Dündar, 2020). Bununla birlikte birçok öğretmen EBA ve diğer uzaktan eğitim olanakları ile gerçekleştirdikleri ders içi faaliyetlerin görsel ve işitsel materyallerini sosyal medya ortamına da aktarmıştır. Akkaya ve Kanadlı (2019) gerçekleştirdikleri çalışmada, öğretmenlerin eğitsel amaçlı olarak büyük oranda Edmodo, Instagram, Youtube, Kahoot gibi sosyal medya araçlarını kullandığını tespit etmişlerdir.

Fenomen Öğretmenlik Kavramı

Bilişim çağının getirdiği değişim ve gelişim, ayrıca sosyal medyanın eğitim ortamlarında yaygınlaşması beraberinde “fenomen” ve “fenomen öğretmen” kavramlarının da temelini oluşturmuştur. Felsefede fenomen; “duyularla algılanabilen her şey olarak tanımlanırken günümüzde fenomen kavramı daha çok, herhangi bir özelliğiyle dikkat çeken, kitleleri etkileme gücü olan kimse veya nesne” (TDK, 2024) anlamında tanımlanmakta ve kullanılmaktadır. “Fenomen” kavramı daha çok ön planda olan, belli bir kitle tarafından benimsenen ve takip edilen, belirli bir alanda göz önünde olan kişi veya kurumlar için kullanılmaktadır. Bu açıdan kendi ilişkileri ve sosyal ağları içerisinde ürün, hizmet ve teknolojilerin yayılması sürecinde diğer insanların kararları üzerinde etkili olan kişiler fenomen olarak tanımlanabilir (Peltekoğlu ve Tozlu, 2018).

Fenomen öğretmen, sosyal medyanın öğretim ortamlarında araç olarak kullanılmasının yaygınlaşması sonucu oluşmuş bir kavramdır. Bu kavramın “teacher influencer” kavramı ile benzerlik gösterdiği söylenebilir. Fenomen öğretmenlik, öğretmen sosyal medya kullanımı, öğretmen kimliği, mikro ünlü, sosyal medya etkileyicileri ve öğretmen girişimciliği üzerine araştırma ve teorilerle ilişkilidir (Carpenter vd., 2021). Fenomen öğretmen; yüksek takipçi sayısı olan, düzenli olarak içerik üreten ve paylaşımlarda bulunan, sınıf ortamını ve yapmış olduğu etkinlikleri sosyal medya ortamına aktaran, beğeni etkileşimi yüksek öğretmen olarak tanımlanabilir (Kızıltaş, 2023). Fenomen öğretmenler hem eğitici-öğretici hem de eğlenceli paylaşımları bakımından veli, öğretmen adayları ve öğretmenlere fikir sunmakta aynı zamanda etki alanlarını yaygınlaştırarak rol model haline gelmektedirler.

Fenomen öğretmenlerin yapmış olduğu paylaşımlar sadece eğitimle ilgilenen kişi ve kurumları değil paylaşımlarda yer alan öğrencilerini de etkilemektedir. Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme hükümlerinde on sekiz yaş altındaki herkes çocuk olarak kabul edilmektedir. Çocuğun

fotoğraf, ses ve görüntülerinin öğretmenleri tarafından sosyal medyada izinsiz paylaşılması durumunda çocuğun kişilik haklarının ihlali riski ortaya çıkmaktadır. Bu ihlale maruz kalan çocukların uzun vadede; kendilerine ait ses, fotoğraf ve videolarının izinsiz bir biçimde paylaşılması sonucu ihlal edilen haklarını aramak adına hukuki yollara başvurulacağı düşünülmektedir (Kızıлтаş, 2023). Başlangıçta öğretmenleri ile fotoğraf ve videolarda yer almak öğrencilerin hoşuna gitse de ilerleyen süreçlerde bu gibi durumlardan rahatsızlık duyabilirler. Bu sebepten ötürü öğretmenlerin yapmış olduğu sosyal medya paylaşımları, ilgili mevzuat çerçevesinde öğrencilerin özel hayatlarına ve kişilik haklarına aykırı olabilecek unsurlar içermemelidir. Çocuklar yetişkinlere göre daha zayıf ve korunmaya muhtaç oldukları için her türlü küçük düşürücü ve zarar verici davranış onların manevi bütünlüğünü zedeleyebilir. Bu davranışların süreklilik arz etmesi durumunda da çocuğun psiko-sosyal gelişimi olumsuz yönde etkilenebilir. Türkiye’de, 7 Mart 2017 tarihinde Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yayınlanan, 2975829 sayılı 2017-12 nolu “Okullarda Sosyal Medyanın Kullanılması” konulu genelge ile Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından kabul edilen 20.11.1989 tarihli Çocuk Haklarına Dair Sözleşme, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununa vurgu yapılmış ve sosyal medya platformları aracılığıyla öğrenci fotoğrafları, öğrenci videoları başta olmak üzere öğrencilerin fotoğraf, video ve ses kayıtlarının sosyal medya platformlarında hukuka aykırı bir şekilde paylaşılması durumunda gerekli hukuki işlemlerin başlatılacağı ifade edilmiştir (MEB, 2017). Bunun yanı sıra alanyazın incelendiğinde fenomen öğretmenlik olgusuna yönelik çeşitli çalışmalar yapıldığını söylenebilir. Örneğin Karabatak vd.’nin (2024) çalışmasında fenomen öğretmenlik olgusu öğretmen adaylarının gözünden değerlendirilmeye çalışılmıştır. Bu çalışmada fenomen öğretmenlerin eğitimde öğrenci odaklı etkileşim ve gelişim bağlamında mesleğe ve derslere yönelik olumlu tutum geliştirme, öğrencilere farklı bakış açısı kazandırma, öğrencilerin derse/eğitime ilgisini arttırma, öğrenciyi aktif kılma ve motivasyonu artırma gibi katkılarına vurgu yapılmıştır. Bir diğer çalışmada Toker-Gökçe ve Kaya (2023), öğretmenlerin sosyal medya fenomeni öğretmenleri hakkındaki hem olumlu hem de olumsuz görüşlerinin olduğu tespit edilmiştir. Tüm bu değerlendirmeler ışığında fenomen öğretmenliğin, fırsatları ve riskleri içerisinde barındıran bir olgu olarak karşımıza çıktığı söylenebilir. Ayrıca fenomen öğretmen olgusunun ahlaki ve didaktik sınırlarının ne olduğu konusu tartışmalıdır. Bununla birlikte fenomen olma durumunun öğretmenlik kimliği ile nasıl örtüştüğü önemli bir sorundur. Kişi haklarını koruyacak şekilde öğrenme ve gelişimde fayda sağlayıcı bir araç olup olmadığının derinlemesine incelenmesi gerekmektedir. Bu çalışma, fenomen öğretmenlik olgusunu öğretmen, okul yöneticisi, eğitim fakültesi akademisyenleri ve fenomen öğretmenlerin gözüyle ele aldığı için özgün ve kapsayıcı bir bakış açısı sunmaktadır. Bu çalışma aracılığıyla fenomen öğretmenlerin eğitim paydaşları tarafından nasıl algılandığı, sosyal medyada eğitsel içerik paylaşım sebepleri, eğitim faaliyetlerindeki tutum ve

davranışları ile beklentileri, çocuklara dair paylaşımlarının hukuki yönü ve çocukların öğrenme sürecine yönelik olası etkisi tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Bu yönüyle çalışma fenomen öğretmen olgusunun bilimsel bir çatı altında incelemesine fırsat sunduğu için alana katkı sağlar niteliktedir. Bu doğrultuda bu araştırmanın amacı, sosyal medya ve eğitim ilişkisi bağlamında fenomen öğretmenlik olgusunu derinlemesine ve ayrıntılı bir şekilde incelemektir. Bu temel amaca ulaşmak için aşağıdaki araştırma sorularına cevap aranmıştır:

1. Fenomen öğretmenlere yönelik görüşler nelerdir?
2. Fenomen öğretmenlerin sosyal medyada eğitim içeriklerini paylaşma sebepleri nelerdir?
3. Fenomen öğretmenlerin öğrenci üzerindeki etkisi nasıldır?

Yöntem

Araştırmanın Deseni

Bu araştırma, nitel bir yaklaşımla tasarlanmış olup fenomenoloji desenindedir. Fenomenoloji, deneyimlerin temel yapısını veya özünü betimlemeyi amaçlar. Fenomenolojik yaklaşım, etkili, duygusal ve sıklıkla yoğun insan deneyimlerini çalışmak için uygun bir araştırma desendir (Merriam, 2013). Yıldırım ve Şimşek'e (2006) göre fenomenolojik araştırmalar, farkında olduğumuz ancak kapsamlı ve detaylı bir bakış açısına sahip olmadığımız olgulara odaklanmaktadır. Olgular içinde bulunduğumuz olaylar, deneyimler, algılar gibi farklı şekillerde karşımıza çıkabilmektedir. Bu araştırmada, fenomen öğretmenlere yönelik görüşler, onların sosyal medyada eğitsel içerik paylaşma sebepleri ve öğrenciler üzerindeki etkisi deneyimlere dayalı olarak araştırıldığı için bu çalışmada fenomenoloji deseni tercih edilmiştir.

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın dört çalışma grubu bulunmaktadır. Bunlar; (i) "fenomen öğretmenler", (ii) "eğitim fakültesi akademisyenleri", (iii) "okul yöneticileri" ve (iv) "öğretmenler" dir. Çalışma grupları, amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri olan "ölçüt örnekleme yöntemi"ne göre belirlenmiştir. Patton'a (2014) göre ölçüt örneklemin temel amacı, daha önceden belirlenmiş bazı önem ölçütlerini karşılayan durumları incelemek ve gözden geçirmektir. Bu kapsamda sosyal medya ve eğitim bağlamında fenomen öğretmenlik konusunda daha geçerli ve güvenilir veriler elde etmek için katılımcıların seçiminde çeşitli ölçütler belirlenmiştir. Her bir çalışma grubu için belirlenen ölçütler şu şekildedir:

1. Çalışma Grubu: Fenomen öğretmenlerin seçiminde şu ölçütler dikkate alınmıştır:

- Sosyal medyadaki herhangi bir platformda en az 20 bin takipçi sayısına sahip olmak,
- Düzenli olarak (haftada en az bir) eğitsel içerikler oluşturmak ve gönderi paylaşımında bulunmak,
- Herhangi bir gönderisinde en az bin beğeni almış olmak.

2. Çalışma Grubu: Eğitim fakültesi akademisyenlerinin seçiminde şu ölçütler dikkate alınmıştır:

- Devlet üniversitelerinde Eğitim Fakültelerinde öğretim elemanı olarak görev yapmak,
- Eğitim yönetimi, eğitim sosyolojisi, sosyal medya ve eğitim, eğitim teknolojileri veya fenomen öğretmenlik konularında çalışmaları olmak.

3. ve 4. Çalışma Grubu: Okul yöneticileri ve öğretmenlerin seçiminde maksimum çeşitlilik stratejisine göre farklı okul türleri, eğitim kademeleri ve branşlarda görev yapan, ayrıca demografik bilgiler açısından farklı yaş, mesleki kıdem ve cinsiyete sahip olan katılımcıların belirlenmesine özen gösterilmiştir. Bu çalışma grubunun belirlenmesinde şu ölçütler dikkate alınmıştır:

- Fenomen öğretmenlere yönelik yönetici bakışı sunabilmesi açısından okul yöneticileri için en az beş yıllık yöneticilik deneyimine sahip olmak,
- Fenomen öğretmenlere yönelik bir eğitimci bakışı sunabilmesi açısından öğretmenler için en az beş yıllık öğretmenlik deneyimine sahip olmak,
- Ankara'daki merkez ilçelerde yer alan eğitim kurumlarında görev yapmak.

Katılımcıların demografik bilgilerine ilişkin dağılım Tablo 1'de sunulmuştur.

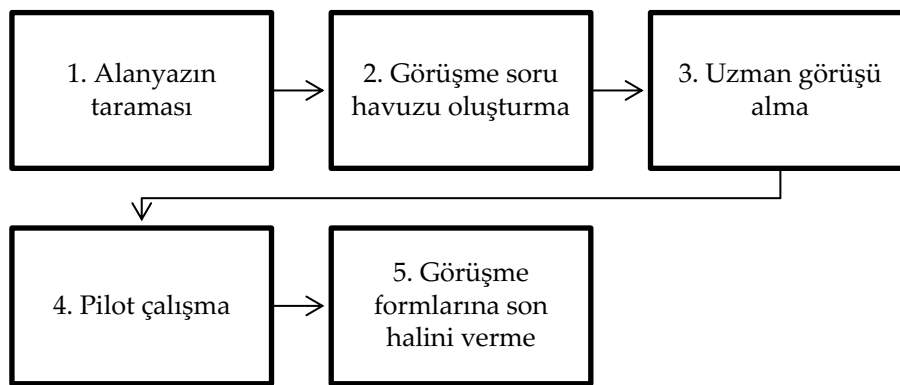
Tablo 1. Katılımcıların Demografik Bilgileri

<i>Katılımcılar</i>	<i>Cinsiyeti</i>	<i>Ünvanı</i>	<i>Uzmanlık Alanı / Branş</i>
Akademisyen 1 (A1)	Erkek	Doç. Dr.	Eğitim Yönetimi
Akademisyen 2 (A2)	Erkek	Prof. Dr.	Eğitim Yönetimi
Akademisyen 3 (A3)	Erkek	Dr. Öğr. Üyesi	Sınıf Öğretmenliği
Akademisyen 4 (A4)	Erkek	Dr. Öğr. Üyesi	Eğitim Yönetimi
Akademisyen 5 (A5)	Erkek	Doç. Dr.	Sınıf Öğretmenliği
Akademisyen 6 (A6)	Erkek	Doç. Dr.	Eğitim Yönetimi
Akademisyen 7 (A7)	Kadın	Arş. Gör. Dr.	Eğitim Programları ve Öğretim
Fenomen Öğretmen 1 (FÖ1)	Erkek	Öğretmen	Matematik Öğretmenliği
Fenomen Öğretmen 2 (FÖ2)	Kadın	Öğretmen	Okul Öncesi Öğretmenliği
Fenomen Öğretmen 3 (FÖ3)	Kadın	Öğretmen	Sınıf Öğretmenliği
Fenomen Öğretmen 4 (FÖ4)	Kadın	Öğretmen	Okul Öncesi Öğretmenliği
Fenomen Öğretmen 5 (FÖ5)	Erkek	Öğretmen	Okul Öncesi Öğretmenliği
Fenomen Öğretmen 6 (FÖ6)	Kadın	Öğretmen	Tarih Öğretmenliği
Okul Müdürü 1 (OM1)	Erkek	Okul müdürü	Teknoloji ve Tasarım Öğretmenliği
Okul Müdürü 2 (OM2)	Erkek	Okul müdürü	Matematik Öğretmenliği
Okul Müdürü 3 (OM3)	Erkek	Okul müdürü	İlköğretim Matematik Öğretmenliği
Öğretmen 1 (Ö1)	Kadın	Öğretmen	İlköğretim Matematik Öğretmenliği
Öğretmen 2 (Ö2)	Kadın	Öğretmen	Sınıf Öğretmenliği
Öğretmen 3 (Ö3)	Kadın	Öğretmen	Fen Bilgisi Öğretmenliği

Araştırmada belirlenen ölçütlere göre 19 katılımcı ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir (Tablo 1). Bu katılımcıların yedisi akademisyen, altısı fenomen öğretmen, üçü okul müdürü ve üçü öğretmen olarak görev yapmaktadır. Katılımcıların 8'i kadın, 11'i ise erkektir. Akademisyenlerin uzmanlık alanları eğitim yönetimi, eğitim programları ve öğretim ve sınıf öğretmenliğidir. Diğer katılımcılar ise sınıf öğretmenliği, matematik öğretmenliği, okul öncesi öğretmenliği, tarih öğretmenliği, teknoloji tasarım öğretmenliği ve fen bilgisi öğretmenliği gibi branşlarda dağılım göstermektedir.

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada, veriler katılımcılarla yüz yüze ve çevrim içi ortamda yapılan görüşmeler aracılığıyla toplanmıştır. Fenomenolojik araştırmalarda görüşme tekniği, deneyimlerin anlamının altında yatan temel yapıyı ya da gerçeği incelemek için en temel veri toplama aracıdır (Merriam, 2013). Olgulara ilişkin yaşantıları ve anlamları ortaya çıkarmak için görüşme tekniği araştırmacılara etkileşim, esneklik ve sondalar yoluyla olguyu derinlemesine irdeleme imkânı sunmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Bu kapsamda dört çalışma grubu için “yarı yapılandırılmış görüşme formları” geliştirilmiştir. Görüşme formları araştırmacılar tarafından beş aşamada geliştirilmiştir. Bu aşamalar (i) alanyazın taraması, (ii) görüşme soru havuzu oluşturma, (iii) uzman görüşü alma, (iv) pilot çalışma yapma ve (v) görüşme formlarına son halini verme şeklindedir (Şekil 1). Araştırmacılar ilk olarak fenomen öğretmenlik, öğretmen etkisi, sosyal medyanın eğitimde kullanımı üzerine alanyazın okumaları gerçekleştirmiştir. Daha sonra ilgili alanyazın ve alt problemlere dayalı olarak görüşme soru havuzu hazırlanmış ve uzman görüşüne sunulmuştur. Biri eğitim yönetimi, biri Türkçe eğitimi ve biri ölçme ve değerlendirme uzmanı olmak üzere üç uzmandan görüş alınmıştır. Eğitim yönetimi uzmanının fenomen öğretmenliğin öğrenci üzerindeki etkisine yönelik sorularda değişiklik talebi olurken Türkçe dil uzmanı ve ölçme ve değerlendirme uzmanları soruları şekilsel ve uygunluk açısından değerlendirmişlerdir. Uzmanların görüş ve önerilerine göre düzenlenen görüşme formları içinden öğretmen görüşme formu bağlamında bir öğretmen ile pilot çalışma yapılmıştır. Pilot çalışmada soruların anlaşılabilirliği ve alt problemlerle uyumu irdelenmiş ve bir sorun olmadığı tespit edilmiştir. Son olarak görüşme formları baştan sonra okunarak ve incelenerek formlara son hali verilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formları, kişisel bilgiler ve görüşme soruları olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Şekil 1. Görüşme formu geliştirme süreci

Etkili ve sağlıklı görüşmeler yapabilmek için iyi sorular hazırlamak gerekir. Bu kapsamda Patton (2014), altı tür görüşme sorusu önermektedir. Bu araştırmada, Patton'un (2014) önerisi doğrultusunda görüşme formlarında dört farklı soru tipi kullanılmıştır. Bu sorular; demografik sorular

(kişisel bilgi soruları), görüş ve düşünce soruları (Katılımcıların görüş ve inançları sorgulanır.), algı soruları (deneyimlere dayalı sorular) ve duygularla ilgili sorular (nasıl hissettikleriyle ilgili sorular) olmuştur. Örneğin okul yöneticisi ve öğretmen görüşme formundaki görüş ve düşünce sorusu şu şekildedir: “Fenomen öğretmenlerin sosyal medya paylaşımları hakkında ne düşünüyorsunuz?” Ayrıca eğitim fakültesi akademisyenleri görüşme formunda duygularla ilgili soru şu şekildedir: "Fenomen öğretmenlerin öğrencilerle ilgili video paylaşımları hakkında neler hissediyorsunuz?" Birinci alt probleme ilişkin görüşme soruları sadece okul yöneticileri, öğretmenler ve eğitim fakültesi akademisyenlerine sorulmuştur. Bunun dışında ikinci ve üçüncü alt probleme ilişkin görüşme soruları tüm katılımcılara sorulmuştur.

Veri Toplama Süreci

Bu araştırmada, katılımcılarla görüşmeler yüz yüze ve çevrim içi ortamda yapılmıştır. Bu kapsamda görüşmeler Ankara’da yer alan katılımcılarla yüz yüze, Ankara dışında yer alan katılımcılar ile çevrim içi ortamda yapılmıştır. Fenomen öğretmenler çalışma grubu ile çevrim içi ortamda, diğer tüm katılımcılarla yüz yüze görüşme yapılmıştır. Bu doğrultuda ilk olarak, araştırmada belirlenen ölçütlere göre gönüllü olarak araştırmaya katılmak isteyen “çalışma grupları” belirlenmiştir. Daha sonra her bir katılımcı ile telefon, e-posta veya çevrim içi ortamda ön görüşme yapılmıştır. Bu ön görüşmede araştırmanın amacı ve görüşmeye dair bilgiler katılımcılara aktarılmıştır. Ayrıca asıl görüşme için yer ve tarih belirlenmiş ve randevular oluşturulmuştur. Görüşmelerin katılımcıların belirleyeceği ortam (yüz yüze veya çevrim içi) ve tarihte yapılmasına özen gösterilmiştir.

Görüşmeler esnasında, katılımcıların izin vermesi halinde ses kaydı alınmıştır. Ses kaydı alınmasına izin vermeyen bir katılımcı ile görüşme iki farklı araştırmacı tarafından yürütülmüştür. Birinci araştırmacı görüşmeyi yaparken diğer araştırmacı görüşmeyi not almıştır. Görüşmeler esnasında, katılımcıların rahat ve özgür bir ortamda görüşlerini belirtmesi sağlanmıştır. Bu doğrultuda araştırmacılar, çalışmanın gizliliği ve bilimselliğini korumak için katılımcılarla güvene dayalı bir ilişki kurmaya özen gösterilmiştir. Bu bağlamda araştırma sürecinde katılımın gönüllük esastı olduğu, kişisel bilgilerinin hiçbir şekilde deşifre edilmeyeceği ve kişisel bilgilerinin gizli tutulacağı ilkesine saygı duyulacağı açıklamasında bulunulmuştur. Katılımcıların gizliliğini korumak üzere araştırma bulgularında yapılan doğrudan alıntılarda kodlar kullanılmıştır. Akademisyenler için A1, A2, ...; öğretmenler için Ö1, Ö2, ...; okul müdürleri için OM1, OM2, ... ve fenomen öğretmenler için FÖ1, FÖ2, ... şeklinde sıralanan kodlar belirlenmiştir. Görüşme süreleri ile ilgili bilgiler Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Katılımcılarla Görüşme Süreleri

<i>Katılımcılar</i>	<i>En kısa görüşme süresi (dk.)</i>	<i>En uzun görüşme süresi (dk.)</i>
Akademisyen	31	44
Öğretmen	35	45
Okul müdürü	30	35
Fenomen öğretmen	40	45

Katılımcılarla yapılan görüşmeler incelendiğinde akademisyenlerle yapılan en kısa görüşme süresi 31 dakika olurken en uzun görüşme süresi 44 dakika olmuştur. Öğretmenlerle yapılan en kısa görüşme 35 dakika olurken en uzun görüşme 45 dakika sürmüştür. Okul müdürleri ile görüşme süreleri 30 ila 35 dakika arasında yer alırken fenomen öğretmenler ile 40 ila 45 dakika arasında yer almıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde tematik içerik analizi kullanılmıştır. Bu kapsamda veri analizi sürecini daha sistematik bir şekilde yürütmek için NVivo programı tercih edilmiştir. Tematik içerik analizinin temel amacı, elde edilen verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Bu analiz sayesinde birbirine benzer yapılar kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Bu bağlamda araştırmada veri analizi üç aşamada gerçekleştirilmiştir. İlk olarak, ses kaydı alınan görüşme verileri, daha sonra ses kaydı alınmayan görüşme verisi kelimesi kelimesine deşifre edilmiş ve bilgisayar ortamına aktarılmıştır. İkinci olarak, iki araştırmacı tarafından veriler okunarak ve araştırmacının temel amacı ve alt amaçları dikkate alınarak kodlar oluşturulmuştur. Son olarak, kodlar belirli kategoriler ve temalar altında birleştirilmiş ve raporlanmıştır.

Geçerlik ve Güvenirlik

Nitel araştırmalarda geçerli ve güvenilir sonuçlara ulaşmak için çeşitli stratejilerin kullanılması önerilmektedir. Araştırmada iç geçerliği sağlamak için öncelikle uzman incelemesi gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda görüşme formlarının geliştirilmesi ve bulguların düzenlenmesi kısmında uzmanlardan yararlanılmıştır. Bunun yanı sıra görüşme sonrasında rastgele seçilen iki katılımcıdan katılımcı teyidi sağlanmıştır. Bu katılımcılara hem görüşme deşifreleri hem de veri analizi sonrasındaki kodlamalar gönderilmiş ve onlardan teyit alınmıştır. Katılımcıların ikisi de deşifre ve kodlamaların büyük oranda uygun olduğunu bildirmiştir. Araştırmada ayrıca katılımcı çeşitliliğine başvurulmuştur. Bu kapsamda dört farklı katılımcı türü ile çeşitlilik sağlanmıştır. Bunun yanı sıra güvenirliliği artırmak için bulgular doğrudan alıntılarla desteklenmiş ve raporlanmıştır. Son olarak araştırmacının dış geçerliğini artırmak için araştırma yöntemi, süreci ve sistematığı ayrıntılı olarak açıklanmıştır.

Bulgular

Katılımcıların Fenomen Öğretmenliğe İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular

Okul yöneticileri, öğretmenler ve akademisyenlerin fenomen öğretmenlere ilişkin görüşlerinden elde edilen bulgular Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. Fenomen Öğretmenlere İlişkin Görüşler

<i>Tema</i>	<i>Kod</i>
Olumsuz Görüşler	Kabul görme ve tanınma ihtiyacının yansıması
	Tiktok öğretmeni
	Kısa yoldan popüler ve ünlü olma girişimleri
	Kendini gösterme, takipçi sayısını artırma
	Popülerite yarışı

Olumlu Görüşler	Sınıfta değişik etkinlikler yapma
	Köy okullarında alışık olmayan materyaller kullanma
	Teknolojinin eğitimde bir araç olarak kullanımı
	İyi ve faydalı etkinlik, içerik ve uygulamaların paylaşımı
Nötr Görüşler	Sınıf ve okul etkinliklerini sosyal medyada paylaşma
	Fotoğraf ve video paylaşma
	Genç öğretmenlerden oluşma

Katılımcıların çoğunluğu, fenomen öğretmenlere yönelik olumsuz bir görüş belirtmiştir. Neredeyse tüm katılımcılar teknolojiyi öğrenci faydasına kullanan fenomen öğretmenlerle sadece kendi reklamını yapmak isteyen öğretmenleri ayırtırmak gerektiğini belirtmiştir. Olumsuz görüşler açısından katılımcılar fenomen öğretmenlerin toplumda “kabul görme ve tanınma ihtiyacının yansımaları”, “kısa yoldan popüler ve ünlü olma girişimleri”, “kendini gösterme, takipçi sayısını artırma” ve “popülerite yarışı” gibi gerekçelerle paylaşımlar yaptığını belirtmişlerdir. Bazı katılımcılar fenomen öğretmenler için “Tiktok öğretmeni” tabirini kullanmıştır. Bazı katılımcıların bu temadaki görüşleri şu şekildedir:

A1: “Eğitimde güzel örneklerin, uygulamaların yaygınlaştırılması adına öğretmenlerimiz eğitsel faaliyetlerini kamuya açık da yapabilirler. Ama bunu sürekli olarak bir gösteri aracına dönüştürecek şekilde yaptıkları zaman iş amacından sapıyor gibi geliyor bana. Orada araç amaç sapmasının olduğunu düşünüyorum.” (Popülerite yarışı)

A5: “Kısa yoldan ünlü olmak, kısa yoldan popüler olmak fenomen öğretmenlerin adeta iştahını kabartıyor. Cezbedici geliyor. Onları motive eden en önemli faktörlerden bir tanesi çünkü mikro ünlülüğün önü açılıyor.” (Kısa yoldan popüler ve ünlü olma girişimleri)

Ö2: “Sosyal medyanın çok ciddi anlamda bir güç olduğunu fark ettikten sonra ben fenomen öğretmenlerin patladığını düşünüyorum. Çünkü çok fazla takipçiye sahip olmak insanları mutlu etti. Öncelikle böyle başladı.” (Kendini gösterme, takipçi sayısını artırma)

Olumlu görüşler teması altında ise bazı öğretmenler ve akademisyenler “sınıfta değişik etkinlikler yapma”, “köy okullarında alışık olmayan materyaller kullanma”, “teknolojinin eğitimde bir araç olarak kullanımı” ve “iyi ve faydalı etkinlik, içerik ve uygulamaların paylaşımı” gibi konulara vurgu yapmışlardır. Bazı katılımcıların bu temadaki görüşleri şu şekildedir:

Ö1: “Fenomen öğretmen deyince evet bizde öğretmeniz bakalım profilinde ne varmış diye dahil oluyoruz. Bazı öğretim yöntem ve tekniklerinden faydalanmaya çalışıyoruz. Hangi yöntemi kullanmış ne yapmış vs. Örneğin bu oyun çok güzelmiş bende çocuklara göstereyim, bunu uygularsam çocuklar çok mutlu olur gibi. Aslında bizim için de faydalı olabilecek içerikleri paylaşabiliyorlar.” (İyi ve faydalı etkinlik, içerik ve uygulamaların paylaşımı)

A4: “Fenomen öğretmen kavramı bana teknolojiyi çağrıştırıyor. Teknolojik gelişmelerin eğitime entegrasyonunu çağrıştırıyor. Biz her ne kadar teknolojik gelişmeler okula entegre etmeye çalışsak da eğitim sistemi olarak bunu geriden takip ediyoruz ama öğrenciler bu gelişmeleri daha hızlı şekilde hayatlarına entegre ediyorlar, bunları kullanmaya başlıyorlar.” (Teknolojinin eğitimde bir araç olarak kullanımı)

Nötr çağrışımlar teması altında ise “sınıf ve okul etkinliklerini sosyal medyada paylaşma”, “fotoğraf ve video paylaşma” ve “genç öğretmenlerden oluşma” gibi kodlar ortaya çıkmıştır.

Fenomen Öğretmenlerin Sosyal Medya Paylaşımlarının Sebeplerine Yönelik Bulgular

Fenomen öğretmenlerin sosyal medya paylaşımlarının sebeplerine yönelik bulgular Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4. Fenomen Öğretmenlerin Sosyal Medya Paylaşımlarının Sebepleri

<i>Tema</i>	<i>Kod</i>
Kişisel	Ego tatmini sağlama
	Mizah yapma / Eğlence ihtiyacı
	Kendi potansiyelini gerçekleştirme
Sosyal	Saygı duyulma/sevilme/beğenilme/takdir edilme/kabul görme ihtiyacı
	Görünür olma
	Lider olma
	Hollywood Sendromu
Eğitsel	Eğitimde iyi, güzel ve etkili uygulamaların yaygınlaşmasını sağlama
	Pedagojik açıdan yarar sağlama
Ekonomik	Ticari kaygı/reklam aracılığıyla para kazanma

Fenomen öğretmenlerin sosyal medya paylaşımlarının sebepleri incelendiğinde; kişisel, sosyal, eğitsel ve ekonomik sebepler şeklinde dört temaya ulaşılmıştır. Akademisyenler ve okul müdürleri; fenomen öğretmenlerin paylaşım sebeplerinin çoğunlukla beğenilme arzusu ve ekonomik kaygılar olduğunu belirtmiştir. Öğretmenler, fenomen öğretmenlerin eğitsel gerekçelerle paylaşım yaptıklarını vurgulamışlardır. Fenomen öğretmenler ise paylaşım gerekçelerini eğitsel ve kişisel olduğunu vurgulayarak daha çok iyi örneklerin yaygınlaşması amacına değinmişlerdir.

Kişisel sebepler teması altında; ego tatmini sağlama, mizah yapma / eğlence ihtiyacı ve kendi potansiyelini gerçekleştirme gibi konulara vurgu yapılmıştır. Bu tema kapsamında bazı katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

A2: “Psikolojik açıdan ele alırsak davranışçı model yönünden incelendiğinde insanın kabul görmeye meyilli olan sosyal bir varlık olması ve ben buyum diyerek kişiliğini ortaya koyup kabul görme arzusu sebebiyle böyle paylaşımlara başvurduklarını düşünüyorum.” (Kendi potansiyelini gerçekleştirme)

FÖ2: “Ben sınıf içi malzemelerimi çok paylaşmıyorum. Yani ben çocukların elini kolunu bile hiç paylaşmıyorum artık. Daha önceden paylaşıyordum onu düşünüyem. Diğer anne baba ve meslektaşlarıma örnek olmak benim amacım. Yani sizlerde evde yapabilirsiniz, bu oyuncağı şöyle kullanabilirsiniz diye örnek olmak istiyorum. Biraz da insanlara güzel şeyler yaptığımı göstermek istiyorum. Kendi kişisel tatminimi sağlamak istiyorum. Genel anlamda yol gösterici olmak istiyorum.” (Ego Tatmini)

OM1: “Günüümüz koşulları ve sosyal medyanın bu denli yaygınlaşması insanlarda beğenilme arzusunu da beraberinde getirmiştir buna bağlı olarak da fenomen olarak da adlandırdığımız öğretmenler de kendi alanlarında iyi olduğunu ispatlamak ve beğenilmek gayesine düşmüştür. Bu paylaşımların temelinde yatan etkenin ego tatmini ve takdir edilme arzusu olduğunu düşünüyorum.” (Ego Tatmini)

Sosyal sebepler teması altında ise saygı duyulma/sevilme/beğenilme/takdir edilme/kabul görme ihtiyacı, görünür olma, lider olma, Hollywood Sendromu gibi kodlar ortaya çıkmıştır. Bu açıdan

bazı katılımcılar fenomen öğretmenlerin daha çok görünür olma, sevilme veya saygı duyulma gibi sebeplerle paylaşımlar gerçekleştirdiğini belirtmişlerdir. Bu tema kapsamındaki bazı katılımcı görüşleri şu şekildedir:

A2: *“Sevgi, eğlence, özgürlük gibi ihtiyaçlar da insanlar için önemli ve değerli ihtiyaçlardır. Bunu yapan insanlar sevilme istiyor, güç elde etmek istiyor, insanları etkilemek istiyor ya da ben buradayım diyerek özgürlük ihtiyacını karşılamak istiyor olabilir.”* (Saygı duyulma/sevilme/beğenilme/takdir edilme/kabul görme ihtiyacı)

OM1: *“Günüümüz koşulları ve sosyal medyanın bu denli yaygınlaşması insanlarda beğenilme arzusunu da beraberinde getirmiştir buna bağlı olarak da fenomen olarak adlandırdığımız öğretmenler de kendi alanlarında iyi olduğunu ispatlamak ve beğenilmek gayesine düşmüştür.”* (Saygı duyulma/sevilme/beğenilme/takdir edilme/kabul görme ihtiyacı)

Eğitsel sebepler teması altında eğitimde iyi, güzel ve etkili uygulamaların yaygınlaşmasını sağlama ve pedagojik açıdan yarar sağlama gibi görüşlere ulaşılmıştır. Bu tema kapsamındaki bazı katılımcı görüşleri şu şekildedir:

FÖ1: *“Asıl amacıma gelecek olursak zararlı alışkanlığı olan öğrenciler birçok yerde karşıma çıkıyor. İstanbul’da da çalıştığım için orada biraz büyük şehir havası olduğu için çocuklar biraz daha farklı şeylere yöneliyorlardı. Ben de dedim ki öğle araları çocuk gidip başka şeylere yöneleceğine biraz da tiyatro yapalım dedim.”* (Pedagojik açıdan yarar sağlama)

Ö3: *“Takipte bulunduğum birkaç fenomen öğretmenin paylaşımları etkinlik ve materyal tasarımı açısından yaratıcı örnekler içermekte ve bu durum meslektaşlarıma yeni fikirler sunmakta.”* (Eğitimde iyi, güzel ve etkili uygulamaların yaygınlaşmasını sağlama)

OM2: *“Bu kavram bana liderlik kavramını çağrıştırıyor. Fenomen öğretmenlerin konu anlatımından esinlenerek diğer öğretmenlerin de benzer konu anlatımları yaptığına şahit oldum. Ya da öğrenci üzerindeki etkilerinden yine esinlenerek meslektaşlarının o fenomen öğretmene benzer davranışlar sergilediğini gördüm.”* (Eğitimde iyi, güzel ve etkili uygulamaların yaygınlaşmasını sağlama)

Ekonomik sebepler teması altında fenomen öğretmenlerin ticari kaygı/reklam aracılığıyla para kazanma amacıyla girişimlerde bulunduğu vurgulanmıştır. Bu tema kapsamındaki bazı katılımcı görüşleri şu şekildedir:

A4: *“Maddi getiri bağlamında özel eğitim kurumuna fayda sağlayacak, müşteri çekebilecek çok tanınan bir öğretmen çalıştığı kurumda da daha fazla ücret alma olasılığına sahip olacaktır. Daha kolay iş bulma olasılığı olacaktır. Bunun altında bu kaygılar da olabilir.”* (Ticari kaygı/reklam aracılığıyla para kazanma)

OM2: *“Ayrıca birçoğu yazar oluyor aynı zamanda. Kitaplarının satış oranı motive ediyor. Soru bankaları yazıyorlar. Bunların da etkili olduğunu düşünüyorum. Bu biraz daha maddi boyut.”* (Ticari kaygı/reklam aracılığıyla para kazanma)

Ö3: *“Bu kişilerin amaçlarının ünlü olmak ve para kazanmak olduğunu düşünüyorum. Çünkü ben bir etkinlik yapınca bu tabi ki öğrencinin yararına oluyor ama bunu paylaşmak kimsenin yararına olmaz. Yapılan etkinliğin sadece öğrenciye faydası olur. Bunu paylaşmak reklam amaçlıdır.”* (Ticari kaygı/reklam aracılığıyla para kazanma)

Fenomen Öğretmenlerin Öğrenci Üzerindeki Etkisine Yönelik Bulgular

Katılımcıların görüşleri doğrultusunda fenomen öğretmenlerin öğrenci üzerindeki etkisine yönelik bulgular Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5. Fenomen Öğretmenlerin Öğrenci Üzerindeki Etkisi

Tema	Kod
Olumsuz etkiler	Mizah ve sosyal beğeni boyutunun öne çıkması
	Zamanın çoğunluğunun sosyal medyada harcanması
	Eğitim içerikli paylaşımların sınırlı olması (şiveli konuşmalar, mizah paylaşımları vs.)
	Öğrencilere yönelik pedagojik katkısının sınırlı olması
	Ders saatleri içerisinde çekilen video, fotoğraf, ses kaydının öğretim sürecine yönelik olumsuz etkisinin olması
Olumlu etkiler	Paylaşımların derse katılımı artırması
	Paylaşımların öğrenci motivasyonunu artırması
Öneriler	Çocuk yararını gözetmesi gerekliliği
	Ölçülü ve dengeli bir yaklaşım sergilemenin gerekliliği
	Paylaşımların bilişsel, duyuşsal ya da psikomotor amaçlı bir kazanımının olması gerekliliği
	Öğrenci haklarının korunumunun gerekliliği (İzin almadan çocukları paylaşma vs.)

Akademisyenler ve okul müdürleri, fenomen öğretmenlerin sosyal medya paylaşımlarının genel itibarıyla öğrenciler üzerinde pedagojik katkısının sınırlı olduğunu düşünmektedir. Olumsuz etkiler teması kapsamında, fenomen öğretmenlerin sosyal beğeni elde etmek adına eğitim öğretim zamanını video, fotoğraf çekmek ve sosyal medyada geçirmek için harcadığı, bu yönüyle bu sürecin pedagojik katkısının sınırlı olduğu görüşleri vurgulanmıştır. Bu tema kapsamında bazı katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

A5: “Fenomen öğretmenlerin sosyal medyada ürettiği içeriklerin büyük bir çoğunluğu eğitim ile ilgili değil...Ya öğrenci şiveli konuşmuştur onu mizah diye paylaşmıştır ya da öğrenciyi pizzacıya götürmüştür onu paylaşmıştır...Yani şunu diyebiliriz okuma- yazma öğretimi, matematik öğretimi ile ilgili bir şey var mı?” (Mizah ve sosyal beğeni boyutunun öne çıkması)

A3: “Evet, zaman zaman öğretmenin değişik rollere bürünmesi öğrencilerin ilgi ve odağını toplamada güzel olabilir ama bunun dozunu ayarlamak önemli. Konuyu kalıcı öğretmek için farklı faaliyetler gerçekleştirilebilir ama genelde işi sulandırıyorlar.” (Eğitim içerikli paylaşımlar sınırlı (şiveli konuşmalar, mizah paylaşımları vs.)

OM1: “Bununla birlikte ders saatleri içerisinde çekilen video, fotoğraf, ses kaydı vs. gibi öğrencileri merkeze koyan paylaşımların ise sınıf içi verimi düşürdüğünü ve öğrencilerin konuyu öğrenmekten ziyade kamera karşısında daha iyi/yakışıklı/güzel çıkmaya odaklanmalarına sebep olduğunu söyleyebilirim. Ayrıca bu paylaşımlar sadece öğretmeni ve öğretmenin sorumlu olduğu sınıfı değil diğer öğretmenleri, öğrencileri ve velileri de etkilemektedir. Ders süreci içinde öğrencilerin güler yüzlü olduğu, basit el işi etkinliklerinin bile dakikalar süren videolarla abartılarak ifade edildiği video içeriklerini gören diğer şubedeki veliler kendi öğretmenlerine baskı uygulayabilir.” (Ders saatleri içerisinde çekilen video, fotoğraf, ses kaydının öğretim sürecine yönelik olumsuz etkisi)

OM2: “Eğitim –öğretimin gerçekleştiği sınıf ortamlarında vido çekimini etik bulmuyorum. Bu durum öğrencinin dikkatini dağıtabilir. Bunu doğru bulmam.” (Ders saatleri içerisinde çekilen video, fotoğraf, ses kaydının öğretim sürecine yönelik olumsuz etkisi)

Ö1: “Ben dışarıdan bakan bir insan olduğum için bazen şunu da soruyorum kendime: sürekli böyle videolar çekiliyorsa sınıfta acaba ders işleyişi nasıl oluyor? Bunu ister istemez soruyorum. Ben mesela bir sınıfa toplamda 7 saat derse giriyorum ama yine de yetişemiyoruz konuyu tam oturtamıyoruz. Şimdi biliyorsunuz yeni nesil sorular çıktı ve onları oturtmak çok zaman kaybı. Belki ara sınıfların biraz daha oyuna ihtiyacı olduğu için onlarda olabilir ama 8. Sınıf için biraz zor video çekim işlemleri.” (Ders saatleri içerisinde çekilen video, fotoğraf, ses kaydının öğretim sürecine yönelik olumsuz etkisi)

Olumlu etkiler temasında, fenomen öğretmenler, öğretmenler ve bir okul müdürü fenomen öğretmenlerin paylaşımlarının öğrencilerin derse katılımını ve öğrenci motivasyonunu artırdığını belirtmiştir. Bu tema kapsamında bazı katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

FÖ1: “Öğrenci için şöyle, ben genelde dersimi anlattığım zaman birkaç ders sonrasında sınıfta hiç derse katılmayan hiç konuşmayan öğrencileri ne yapıyorlar diye ölçmek istediğim için zaman zaman onlara söz verirdim ve konuşmazlardı, içine kapanık olurlardı. Ben onlara teklifte bulundum (dersi çok fazla önemsemediklerini hissettim) ve beraber video çekince içlerindeki o heyecanı gördüm. Benimle bir şey yaptıkları için derse de aslında olumlu yöne etkilerini fark ettim.” (Paylaşımların derse katılımı artırması)

FÖ2: “Öğrencileri motive ettiğini söyleyebilirim. Özellikle öğrencilerim kuklama çok alıştı ve sürekli onu istiyor... Böylece katılım oranları daha fazla oluyor. Motivasyonlarının da arttığını görüyorum. Böylece ben de daha çok bir şeyler üretmeye gayret ediyorum. Yakın zamanda bayramlaşma etkinliği yapacağız ben kuklamı da götüreceğim. Kuklam onlar için bir arkadaş oldu.” (Paylaşımların öğrenci motivasyonunu artırması)

OM3: “Fenomen öğretmen bir adım öne çıkan öğretmendir. Fenomenlik dikkat çekme üzerine kuruluyor. Bir örnek olarak köye atanmış ve sınıf öğretmenliği yapan öğretmenin çocuklarıyla tek tek selamlaşması, o yörenin bir oyununu derse katması kendini daha da yukarıya taşıyor ve eğitcilik öğreticilik anlamında kendini yukarı basamağa çıkarıyor ve dikkat çekiyor, kendini sevdendiriyor. Dolayısıyla çocukların dikkatini çekmesi ve hocalarını sevmelerinden dolayı da öğrendikleri davranış daha kalıcı hale geliyor diyebilirim.” (Paylaşımların öğrenci motivasyonunu artırması)

Katılımcıların bu konuya ilişkin önerilerinin alındığı öneriler temasında, öğretmenlerin çocuk yararını gözetmesi, ölçülü ve dengeli bir yaklaşım sergilemesi, paylaşımların bilişsel, duyuşsal ya da psikomotor amaçlı bir kazanımının olması ve öğrenci haklarının korunumunun gerekliliği (izin almadan çocukları paylaşma vs.) gibi öneriler sunulmuştur. Bu tema kapsamında bazı katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

Ö3: “Özellikle çocukları koruyacak. Sosyal medyada dolaşmasına izin vermeyecek. Çocukların fiziksel aktivitelerini kısıtlarsak çocuklar sosyal medyaya ve bu oyunlara yönelir. Sosyal etkinliklerle bunun önüne geçebiliriz. Çocukları korumak zorundayız yoksa toplum daha çok bozulacak.” (Çocuk yararını gözetmesi gerekliliği)

OM1: “Yapılan paylaşımları hem çocuk hakları açısından hem de etik ve ahlaki açıdan son derece olumsuz buluyorum. 4 yıldır okul yöneticiliği yapıyor olmama rağmen ben bile bir derse ziyaret, gözlem ya da duyuru için gireceğim zaman öncesinde o derste sınıfta bulunacak olan

öğretmenlerden izin alıyorum. Çünkü sınıf ortamı kutsal ve özeldir. Öğretmenle öğrenci arasına kimse girmemelidir. Bu bir öğretmen, müfettiş ya da okulun müdürü dahi olsa o özel alanı işgal etmemeli ve sınıf ortamını dışarı taşıyacak bir eylemde bulunmamalı. Keza ki günümüzde müfettişler bile habersizce gelip sınıf içi gözlem yapmıyorken bir sınıfta yaşananların Türkiye'nin en uzak yerlerinde, tanımayan, bilmeyen, alakası olmayan insanların izleyebiliyor olması oldukça problemlidir." [Öğrenci haklarının korunumu (İzin almadan çocukları paylaşma vs.)]

OM3: *"Abartılmadığı sürece, millî manevi değerlere uygun olduğu sürece, Türk millî eğitim sisteminin temel ilkelerine amaçlarına uygun olduğu sürece olumsuz herhangi bir şey yok aksine faydalı buluyorum." (Ölçülü ve dengeli bir yaklaşım sergilemenin gerekliliği)*

Ö3: *"Ben doğru bulmuyorum. Çocukların yüzlerinin paylaşılması konusunda ceza verilmesi gerektiğini düşünüyorum. Örneğin stajyer öğrenciler gelip ders anlatacağı zaman video çekmek istiyor ben bütün velilerden izin kâğıdı alıyorum. Öğretmenler eğer bunu yapmıyorsa bu bilişim suçudur. Bir çocuk eğer şikâyet ederse başları ağrır. Benden ve öğrenciden izin almalı. Öğrencilerin başına kötü bir şey gelirse bunun sorumlusu paylaşan kişidir." (Öğrenci haklarının korunumu)*

Tartışma Sonuç ve Öneriler

Araştırmada elde edilen bulgular derinlemesine ve ayrıntılı bir biçimde incelenmiş olup inceleme sonuçları üç alt problem bağlamında tartışılmıştır. Birinci alt problemde akademisyenlerin, okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin fenomen öğretmen kavramına yönelik görüşleri incelenmiştir. Fenomen öğretmenlerin yaptığı paylaşımların içeriklerinde çocukların sesleri, fotoğrafları ve videoları bulunduğu için akademisyen ve okul müdürü katılımcılar genel itibarıyla olumsuz bir görüşe sahiptir. Bu kapsamda akademisyenler ve okul müdürleri; fenomen öğretmenlerin paylaşımlarının pedagojik yönünün sınırlı olduğunu, bu öğretmenlerin daha çok sosyal beğeni, ego tatmini, popülerite yarışı, takipçi sayısı artırma adına paylaşım yaptıklarını düşünmektedirler. Öğretmen katılımcılar ise, bu paylaşımlar ile teknolojinin eğitimde bir araç olarak kullanımını desteklediğini, yeni materyallerin diğer öğretmenlere ve velilere sunulduğunu, iyi ve faydalı olan etkinlik, içerik ve uygulamaların geniş kitlelere ulaştırıldığını ifade etmektedir. Bu çalışmaya benzer şekilde Toker-Gökçe ve Kaya (2023) çalışmalarında öğretmenlerin genelde fenomen öğretmenlere yönelik olumlu bir bakış açısına sahip olduğu bulunmuştur.

Araştırmanın ikinci alt problemi bağlamında fenomen öğretmenlerin eğitim içeriklerinin paylaşımlarının sebepleri incelenmiştir. Fenomen öğretmenlerin kişisel, sosyal, eğitsel ve ekonomik sebeplerle eğitim içeriklerini paylaştıkları sonucuna ulaşılmıştır. Akademisyenler ve okul müdürleri; fenomen öğretmenlerin paylaşım sebeplerinin çoğunlukla beğenilme, takdir edilme, saygı duyulma arzusu ve ekonomik kaygılar olduğunu belirtirken öğretmenler ve fenomen öğretmenler kişisel ve eğitsel gerekçelerle paylaşım yapıldığını vurgulamışlardır. Fenomen öğretmenler, paylaşım gerekçelerini daha çok iyi örneklerin yaygınlaşması şeklinde açıklamışlardır. Araştırmada ulaşılan kişisel ve sosyal sebepler teması, Abraham Maslow'un (1943) İhtiyaçlar Hiyerarşisi Teorisi ve Alderfer'in (1969) ERG Teorisi ile açıklanabilir. Kişisel sebepler temasında belirtilen "kendi potansiyelini gerçekleştirme" bu teorilerdeki gelişme ve kendini gerçekleştirme boyutlarıyla

değerlendirilebilir. Gelişme ihtiyacı, öz saygı, öz güven, başarı, yaratıcılık, problem çözme ve merak gibi unsurları içerir. Fenomen öğretmenlerin eğitsel içerikler oluşturmaları ve paylaşımları aracılığıyla öz güvenlerini destekleme, yaratıcılıklarını geliştirme gibi ihtiyaçlarını giderme şeklinde amaçları olabilir. Bununla birlikte sosyal sebepler açısından ifade edilen saygı duyulma, takdir edilme ve beğenilme gibi sebepler de benzer şekilde bu teorilerdeki ait olma, ilişkili olma ve saygı duyulma ile güçlü bağlantılar içermektedir (Alderfer, 1969; Maslow, 1943). Sosyal medya ortamında yapılan sınıf içi paylaşımların yoğun etkileşim içermesi, bu etkileşime bağlı olarak da gelen beğeni sayısı ve yorum gibi unsurlar fenomen öğretmenlerin özgüveninde olumlu bir etki bırakabilir. Toplum tarafından kabul görülme duygusunun onların bu paylaşımları yapma motivasyonunu artırdığı söylenebilir. Kızıltaş'ın (2023) öğretmenlerle gerçekleştirdiği çalışmada fenomen öğretmenlerin paylaşım sebeplerinin çoğunlukla şahsi popülerite ve beğenilme duygusu olarak değerlendirilmiştir. Bununla beraber bu çalışmada özellikle öğretmenler ve fenomen öğretmenler tarafından fenomen öğretmenlerin sosyal medya paylaşımlarının sebepleri hakkında iyi ve yenilikçi uygulamaların paylaşılması da vurgulanmaktadır. Sosyal medyanın eğitimdeki rolü, bilgiye erişimi kolaylaştırması ve öğrenme deneyimini zenginleştirilmesi ile belirgin hale gelmiştir. Sosyal medyanın eğitim amaçlı kullanımı öğretmenler ve öğrenciler arasındaki etkileşimi artırarak iletişimde yeni olanaklar sunmakta, bu sayede sınıf dışında da öğrenmenin devam etmesine olanak tanımaktadır. Sosyal medya platformları, öğrencilerin farklı bakış açıları geliştirmesine, küresel dünyada çeşitli insanlarla tanışmasına ve bilgi paylaşımına katkı sağlamaktadır. Dijital araçların kullanımı, geleneksel eğitimi tamamlayıcı nitelikte olup daha interaktif ve kişiselleştirilmiş öğrenme fırsatları sunabilir (Demirsel, 2024; Günay ve Özden, 2022; Özer, 2019). Raut ve Patil (2016) sosyal medyanın eğitimde kullanımının öğrenciler üzerinde olumlu ve olumsuz bazı etkileri olduğunu belirtmişlerdir. Olumlu etkiler açısından kullanıcıların resim, video veya hikayeleri yükleme kolaylığı ve hızının daha fazla yaratıcı çalışmanın paylaşılmasını artırabilir. Böylece sosyal medyanın eğitimde kullanımı öğrencilerin arkadaşlarından ve ailelerinden yaratıcı çalışmaları hakkında anında geri bildirim alabilmelerine, sanatsal yeteneklerini geliştirebilmelerine, özgüvenlerini artırabilmelerine ve hangi kariyer yolunu izlemek istediklerine karar vermelerine yardımcı olabilir. Araştırmada ulaşılan bir diğer sonuç ise bazı katılımcıların vurguladığı üzere fenomen öğretmenlerin sosyal medya paylaşımlarının ünlü olma ve para kazanma gibi ticari ve ekonomik sebeplerinin olabileceğidir. Shelton vd. (2020) influencer olarak tanımlanan öğretmenlerin paylaşımlarını inceledikleri çalışmada; fenomen öğretmenlerin bazen öğretmen ağlarını kolaylaştırdığı, öğretmenler için motivasyon sağladığı, öğretmenlerle kaynakları paylaştığı, sınıf içi uygulamaların gerçekçi örneklerini sağladığı gibi özelliklerine vurgu yapmalarına rağmen bazı fenomen öğretmenlerin faaliyetlerinin ezici bir şekilde tanıtım ve reklam amaçlı olduğu tespit edilmiştir. Carpenter vd. (2021) bazı fenomen öğretmenlerin geniş takipçi kitleleri oluşturmak için sosyal medya platformlarını

kullandığını vurgulamıştır. Ek olarak bu öğretmenlerin diğer sektörlerde olduğu gibi kişisel markalar geliştirmenin ve kitleleri üzerindeki etkilerini paraya dönüştürmenin yollarını aradıklarının altını çizmişlerdir. Bu açıdan hem dünyada hem de ülkemizde bazı fenomen öğretmenlerin ticari ve ekonomik sebeplerle sosyal medya aracılığıyla eğitsel içerikleri paylaştığı gerçeğini düşünmek gerekmektedir.

Üçüncü alt problem bağlamında ise, fenomen öğretmenlerin öğrenci üzerindeki etkisi incelenmiştir. Araştırmada fenomen öğretmenlerin paylaşımlarının öğrenci öğrenmesi üzerinde olumlu ve olumsuz bazı etkileri olabileceği sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç birçok çalışmanın sonuçlarıyla uyumludur (Dousay vd., 2018; Karabatak vd., 2024; Shelton vd., 2020; Toker-Gökçe ve Kaya, 2023). Fenomen öğretmenlerin paylaşımların derse katılımı artırması ve öğrenci motivasyonunu artırması gibi olumlu özellikleri olabileceği sonucuna ulaşılmıştır. Ancak olumsuz etkiler açısından yapılan paylaşımların mizahi boyutunun pedagojik boyutunun önüne geçmiş olması öğrenci öğrenmesini olumsuz yönde etkileyebileceği söylenebilir. Buna ek olarak paylaşım içeriklerinin (video, fotoğraf, ses kaydı) ders saati içerisinde oluşturulmasının sakıncalı bir durum olduğu vurgulanmıştır. Bu durumda öğretim süresinin kısıtlanacağı ve müfredatta yer alan kazanımların yetiştirilmemesi veya yüzeysel aktarılmasına sebep olabileceği sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte öğrenciye yönelik bir diğer olumsuz etkisi sınıf ve öğrenci mahremiyetinin zedelenmesi gösterilebilir. Araştırmada öğrenci haklarının korunumu açısından izin almadan yapılan paylaşımların sakıncalı bir durum oluşturabileceği sonucuna ulaşılmıştır. Öğrenci mahremiyeti üzerine yapılan bir çalışmada (Küçükali ve Serçemeli, 2019) sosyal medyada çocuk mahremiyetinin tam anlamıyla korunmadığı ifade edilmektedir. Gerçekleştirilen görüşmelerde fenomen öğretmenler çocuk hakları ve etik boyuta dair herhangi bir ihlal durumu olmadığını, mevcut paylaşımlar için velilerden izin alındığını, paylaşımları gerçekleştirme sebeplerinin iyi uygulamaların yaygınlaşmasını sağlama olduğunu, velilerin bu sınıf ortamından ve gerçekleştirilen paylaşımlardan memnun olduğunu ayrıca öğrencilerin de derse katılımında artış olduğunu belirtmiştir. Higgin (2017), sosyal medyanın öğrenci mahremiyeti için riskler oluşturduğunu belirterek sakıncaları vurgulamaktadır. Toker-Gökçe ve Kaya'nın (2023) çalışmasında sosyal medyanın öğrencilerin derse katılımında aktif bir rol aldığı belirtilse de fenomen öğretmenlerin paylaşımlarının hukuki yönüne dikkat çekilmiş ve öğrenci haklarının korunumuna dikkat edilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Öğretmenlerin öğrencileri de içeren sosyal medya paylaşımlarında öğrenci rızası ve veli onamlarının alınması önemli bir durumdur (Serin, 2019). Sınıf içinde fotoğraf, video çekimi gibi süreçlerin zaman kaybına yol açmaması için gerekli tedbirlerin alınması gereklidir. 2024 yılında yayınlanan Öğretmenlik Mesleği Kanunu disiplin hükümleri başlığında (Madde 24-1b) "öğretmen ve yöneticilerden; öğrencilere ve eğitim süreçlerine ilişkin ses veya görüntüleri ilgili mevzuatında belirlenmiş usuller dışında paylaşanlara kınama" cezasının verilmesi öngörülmüştür (MEB, 2024).

Kanunda belirtilen hususları da dikkate alarak öğretmenlerin öğrencilere ve eğitim süreçlerine ilişkin sosyal medya paylaşımlarını belirlenen kurallar çerçevesinde gerçekleştirmesi gerekmektedir.

Araştırmada katılımcılardan fenomen öğretmenliğe ilişkin bazı öneriler de alınmıştır. Bu kapsamda fenomen öğretmenlerin eğitim içerikli paylaşımlarında öncelikle çocuk yararını gözetmesi gerektiği önerilebilir. Buna ek olarak fenomen öğretmenlerin paylaşımların öğrencilerde bilişsel, duyuşsal ya da psikomotor amaçlı bir kazanıma sahip olması gerektiği vurgulanabilir. Benzer şekilde paylaşımlarda öğrenci haklarının korunması ve Millî Eğitim Bakanlığının belirlediği mevzuatı dikkate alması önerilebilir. Bu çalışmanın fenomen öğretmenlerin eğitim paydaşları tarafından nasıl algılandıkları, sosyal medyayı eğitim içeriklerini paylaşım sebepleri ve fenomen öğretmenlerin öğrenciler üzerindeki etkilerini inceleyen önemli bir çalışma olduğu düşünülmektedir. Bunun yanı sıra çalışmanın, fenomen öğretmenliğin Türk Millî Eğitim Sisteminin genel amaç ve hedefleri doğrultusunda ahlaki, didaktik ve eğitsel yönünün geliştirilmesine katkı sağlaması yönüyle güçlü argümanlar içerdiği söylenebilir. Sosyal medyada eğitim içeriklerinin Türk Millî Eğitiminin genel amaçlarına uygun olarak kullanılmasına ve fenomen öğretmenlerin çocuk haklarına ve öğrenme sürecine uygun paylaşım yapmalarına ilişkin gerekliliği ön plana çıkarması açısından bu çalışmanın eğitimin kalitesine katkı sağladığı düşünülmektedir.

Kaynaklar

- Akkaya, B. & Kanadlı, S. (2019). Öğretmenlerin bir eğitim aracı olarak sosyal medyayı kullanmalarına ilişkin görüşleri. *İleri Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 115-127.
- Alderfer, C. P. (1969). An empirical test of a new theory of human needs. *Organizational Behavior and Human Performance*, 4(2), 142-175.
- Carpenter, J. P., Shelton, C. C., Curcio, R., & Schroeder, S. (2021). The education influencer: New possibilities and challenges for teachers in the social media world. E. Langran & L. Archambault (Ed.), *Proceedings of Society for Information Technology & Teacher Education International Conference* içinde (s. 1712-1721). Association for the Advancement of Computing in Education (AACE). <https://www.learntechlib.org/primary/p/219338/> sayfasından erişilmiştir.
- Çam, E. & Işman, A. (2013). Öğretmen adaylarının Facebook'u eğitim amaçlı kullanımları. *Procedia-Sosyal ve Davranış Bilimleri*, 106, 2500-2506.
- Demir, M. (2018). *Sosyal medya üzerinden gerçekleşen öğretmen-öğrenci etkileşiminin örtük program açısından incelenmesi*. (Doktora Tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Demirsel, M. T. (2024). *İş dünyasında z kuşağı*. Eğitim.
- Dousay, T. A., Graves-Wolf, L., Santos-Green, L., & Asino, T. (2018). Rise of the "Teacher Influencers": Examining the benefits and conundrums. E. Langran & J. Borup (Ed.), *Proceedings of Society for*

- Information Technology & Teacher Education International Conference* içinde (s. 1031-1033). Association for the Advancement of Computing in Education (AACE). <https://www.learntechlib.org/primary/p/182650/> sayfasından erişilmiştir.
- Duran, E. & Bayar, A. (2020). Öğretmenlerin sosyal medya kullanımına ilişkin görüşleri. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*(24), 425-448.
- Ekici, M. & Kıyıcı, M. (2012). Sosyal ağların eğitim bağlamında kullanımı. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(2), 156-167.
- Froment, F., García-González, A. J., & Bohórquez, M. R. (2017). The use of social networks as a communication tool between teachers and students: A literature review. *Turkish Online Journal of Educational Technology-TOJET*, 16(4), 126-144.
- Günay, G. & Özden, M. (2022). Dijital okuryazarlık becerisi ve ana dili eğitimi çerçevesinde dijital okuryazarlığa ilişkin öğrenci ve akademisyen algıları. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*(27), 162-182.
- Helou, A. M., Rahim, Z. Z. A., & Oye, N. (2012). Students' perceptions on social networking sites influence on academic performance. *International Journal of Social Networking and Virtual Communities*, 1(1), 7-15.
- Higgin, T. (2017). *Protecting student privacy on social media: Do's and don'ts for teachers*. <https://www.edutopia.org/article/protecting-student-privacy-social-media/> sayfasından erişilmiştir.
- Imlawi, J., Gregg, D., & Karimi, J. (2015). Student engagement in course-based social networks: The impact of instructor credibility and use of communication. *Computers & Education*, 88, 84-96.
- Kamnoetsin, T. (2014). *Social media use: A critical analysis of Facebook's impact on collegiate EFL students' english writing in Thailand*. (Doktora Tezi). ProQuest Dissertations and Theses veri tabanından erişilmiştir.
- Karabatak, S., Karadağ, A. H., Alper, A., Batur, E. E., & Bahçivan, Z. S. (2024). Sosyal medyada öğretmen olmak: Fenomen öğretmenlerin paylaşımlarının eğitim üzerindeki etkileri. *Turkish Journal of Educational Studies*, 11(2), 175-194.
- Kııcı, D. & Dilmen, N. E. (2014). Sosyal paylaşım ağlarının işbirlikli öğrenmede kullanımı: Bir facebook uygulaması. *Öneri Dergisi*, 11(41), 343-356.
- Kızıltaş, Y. (2023). A modern problem faced by primary school students in disadvantaged regions: Teacher influencer. *International Online Journal of Primary Education*, 12(2), 152-167.
- Konuk, N. & Güntaş, S. (2019). Sosyal medya kullanımı eğitimi ve bir eğitim aracı olarak sosyal medya kullanımı. *International Journal of Entrepreneurship and Management Inquiries*, 3(4), 1-25.

- Küçükali, A. & Serçemeli, C. (2019). Çocukların sosyal medyadaki mahremiyet hakları ve “sharenting” üzerine bir uygulama: Atatürk Üniversitesi örneği. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(68), 1176-1186.
- Maslow, A. H. (1943). A theory of human motivation. *Psychological Review*, 50(4), 370-396.
- MEB. (2017). *Okullarda Sosyal Medyanın Kullanılması Hakkındaki Genelge*. <http://mevzuat.meb.gov.tr/dosyalar/1833.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- MEB. (2024). Öğretmenlik Meslek Kanunu. <https://www.memur5.com/ogretmenlik-meslek-kanunu-nun-tam-metni/76281/> sayfasından erişilmiştir.
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber* (S. Turan, Çev. Ed., 3. b.). Nobel.
- Özer, M. A. (2019). *Eğitimde sosyal medyanın kullanımı*. (Doktora Tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Öztürk, M. F. & Talas, M. (2015). Sosyal medya ve eğitim etkileşimi. *Zeitschrift für die Welt der Türken/Journal of World of Turks*, 7(1), 101-120.
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri* (M. Bütün & S. B. Demir, Çev. Ed., 3. b.). Pegem.
- Peltekoğlu, F. B. & Tozlu, E. (2018). Kurumsal sosyal sorumluluk kampanyalarının dijital paydaşları; sosyal medya fenomenleri. *Erciyes İletişim Dergisi*, 5(4), 285-299.
- Rambe, P. & Ng’ambi, D. (2014). Learning with and from Facebook: Uncovering power asymmetries in educational interactions. *Australasian Journal of Educational Technology*, 30(3), 312-325. <https://doi.org/10.14742/ajet.116>
- Raut, V. & Patil, P. (2016). Use of social media in education: Positive and negative impact on the students. *International Journal on Recent and Innovation Trends in Computing and Communication*, 4(1), 281-285.
- Serin, H. (2019). Sosyal medyada çocuk hakları ihlalleri: Ebeveynler ve öğretmenler farkında mı? *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20, 1005-1031.
- Shelton, C., Schroeder, S., & Curcio, R. (2020). Instagramming their hearts out: What do edu-influencers share on Instagram? *Contemporary Issues in Technology and Teacher Education*, 20(3), 529-554.
- Szeto, E., Cheng, A. Y. N., & Hong, J. C. (2016). Learning with social media: How do preservice teachers integrate YouTube and social media in teaching? *The Asia-Pacific Education Researcher*, 25(1), 35-44.
- TDK. (2024). Güncel Türkçe Sözlük. <https://sozluk.gov.tr/> sayfasından erişilmiştir.

- Toker-Gökçe, A. & Kaya, O. (2023). Teacher's opinions on social media phenomenal teachers (Instagram example). *8th International New York Academic Research Congress on Humanities and Social Sciences Proceedings Book* içinde (s. 77-87). New York, USA.
- TÜİK. (2024a). Hanehalkı Bilişim Teknolojileri (BT) Kullanım Araştırması. [https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-\(BT\)-Kullanim-Arastirmasi-2024-53492](https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-(BT)-Kullanim-Arastirmasi-2024-53492) sayfasından erişilmiştir.
- TÜİK. (2024b). Çocuklarda Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Cocuklarda-Bilisim-Teknolojileri-Kullanim-Arastirmasi-2024-53638> sayfasından erişilmiştir.
- Türker, A. & Dünder, E. (2020). Covid-19 pandemi sürecinde Eğitim Bilişim Ağı (EBA) üzerinden yürütülen uzaktan eğitimlerle ilgili lise öğretmenlerinin görüşleri. *Millî Eğitim Dergisi*, 49(1), 323-342.
- UNICEF. (2018). *More than 175,000 children go online for the first time every day, tapping into great opportunities, but facing grave risks.* <https://www.unicef.org/eca/press-releases/more-175000-children-go-online-first-time-every-day-tapping-great-opportunities> sayfasından erişilmiştir.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (6. b.). Seçkin.

Extended Summary

Social media networks offer a rich interaction environment to their audience (Çam and İşman, 2013). It can be stated that social media is an important field that offers people the opportunity to communicate, share their feelings and thoughts, and influence people outside of traditional methods. Research shows that the use of social networks in education improves the teacher-student relationship (Froment et al., 2017), stretches the hierarchical boundaries between teachers and students (Rambe and Ng'ambi, 2014), and increases student engagement, motivation, and satisfaction (Imlawi et al., 2015). The change and development brought about by the information age and the widespread use of social media in educational settings have laid the foundation for the concepts of "phenomenon" and "phenomenal teacher." In philosophy, phenomenon is defined as everything that the senses can perceive; today, phenomenon is defined and used more in the sense of a person or object that attracts attention with any feature and has the power to influence the masses. The concept of "phenomenon" is mainly used for people or institutions that are at the forefront, adopted and followed by a specific audience, and are in the spotlight in a particular field.

When the literature is examined, various studies have been conducted on phenomenal teacher. For example, Karabatak et al. (2024) tried to evaluate phenomenal teachers from the perspective of pre-service teachers. In this study, the contributions of phenomenal teachers in the context of student-

oriented interaction and development in education, such as developing positive attitudes towards the profession and courses, providing students with a different perspective, increasing students' interest in the course/education, making students active and increasing motivation were emphasized. In light of all these evaluations, it can be said that phenomenal teaching is a phenomenon that contains both opportunities and risks. In addition, the moral and didactic boundaries of the phenomenal teacher are controversial. This study offers a unique and inclusive perspective as it deals with the phenomenal teaching from the perspectives of teachers, school administrators, education faculty academics, and phenomenal teachers. This study examines the phenomenal teaching in-depth and in detail regarding the relationship between social media and education. To achieve this primary objective, the following research questions were sought to be answered:

1. What are the views on phenomenal teachers?
2. Why do phenomenal teachers share educational content on social media?
3. What is the impact of phenomenal teachers on students?

This study was designed with a qualitative approach and had a phenomenology design. This study's phenomenology design was preferred because the views on phenomenal teachers, their reasons for sharing educational content on social media, and their impact on students were investigated based on experiences. There were four study groups in this research. These were phenomenal teachers, faculty members in faculties of education, school administrators, and teachers. This study used the interview technique as a data collection tool. In this context, "semi-structured interview forms" were developed for the four study groups. Interviews were conducted with 19 participants using the criteria determined in the study. Of these participants, seven were academicians, six were phenomenal teachers, three were school principals, and three were teachers. Eight of the participants were female, and 11 were male. Thematic content analysis was used to analyze the data. In this context, the NVivo program was preferred to carry out the data analysis process systematically.

Research results showed that faculty members and school principal participants generally had a negative opinion of the first sub-problem. It was also seen that academics and school principals considered that the pedagogical aspect of the posts of phenomenal teachers was limited and that these teachers shared more for social appreciation, ego satisfaction, popularity contest, and increasing the number of followers. On the other hand, teacher participants stated that these posts supported the use of technology as a tool in education, new materials were presented to other teachers and parents, and sound and valuable activities, content, and applications were shared with a broad audience. In parallel with this study, Toker-Gökçe and Kaya (2023) found that teachers generally had a positive perspective towards phenomenal teachers.

In the context of the second sub-problem of the study, the reasons why phenomenal teachers shared educational content were examined. It was concluded that phenomenal teachers shared educational content for personal, social, educational, and economic reasons. At the same time, academics and school principals stated that the reasons for phenomenal teachers' sharing were mostly the desire to be liked, appreciated, and respected, as well as economic concerns. Teachers and phenomenal teachers emphasized that sharing was done for personal and educational reasons. Phenomenal teachers explained their reasons for sharing as the dissemination of good examples.

Another conclusion reached in the study was that, as emphasized by some participants, the social media posts of phenomenal teachers may have commercial and economic reasons, such as becoming famous and making money. Shelton et al. (2020) examined the posts of teachers identified as influencers. They found that although influencer teachers sometimes emphasized the characteristics of influencers, such as facilitating teacher networks, providing motivation for teachers, sharing resources with teachers, and providing realistic examples of classroom practices, the activities of some influencer teachers were overwhelmingly promotional and advertising.

In the context of the third sub-problem, the impact of phenomenal teachers on students was analyzed. The study concluded that phenomenal teachers' posts could positively and negatively affect student learning. This result is consistent with the results of many studies (Dousay et al., 2018; Karabatak et al., 2024; Shelton et al., 2020; Toker-Gökçe and Kaya, 2023). It was concluded that phenomenal teacher posts may have positive features, such as increasing participation in the lesson and student motivation. However, in terms of adverse effects, it can be said that the fact that the humorous dimension of the posts overtook the pedagogical dimension may negatively affect student learning. In addition, it was emphasized that it was inconvenient to create the sharing content (video, photo, audio recording) during class time.

In the study, some suggestions regarding phenomenal teaching were also received from the participants. In this context, phenomenal teachers should primarily consider the benefit of children in their educational posts. In addition, phenomenal teachers' posts should have a cognitive, affective, or psychomotor gain for students. Similarly, students' rights should be protected, and the legislation determined by the Ministry of National Education should be considered. This study is considered an important study that examines how phenomenal educational stakeholders perceive teachers, the reasons for sharing educational content on social media, and the effects of phenomenal teachers on students. In addition, the study contains strong arguments in terms of contributing to developing the moral, didactic, and educational aspects of phenomenal teaching that align with the general aims and objectives of the Turkish National Educational System. This study contributes to the quality of education by emphasizing the necessity for using educational content in social media, according to the general

aims of Turkish National Education, and for the phenomenal teachers sharing children's rights and the learning process.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı

Bu araştırmanın planlanması, yürütülmesi ve yazılı hale getirilmesinde araştırmacılar eşit oranda katkı sağlamıştır.

Destek ve Teşekkür Beyanı

Bu araştırma sürecine destek sunan TÜBİTAK'a ve katılımcılara teşekkür ederiz.

Çatışma Beyanı

Araştırmacıların araştırma ile ilgili diğer kişi ve kurumlarla herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması yoktur.

Etik Kurul Beyanı

Bu araştırma, Gazi Üniversitesi Etik Komisyonunun 24.11.2022 tarih ve E-77082166-604.01.02-519269 sayılı onayı ile yürütülmüştür.